

Rapport FOU-arbeid 2011-12

Lederkandidat, et nytt studietilbud med nettbasert tilnærming

POLITHØGSKOLEN

September 15, 2012

Ragnhild Holm

Innhold

1.0 Bakgrunn for studien	2
Utvikling av lederkandidatstudiet.....	2
2.0 Avgrensning og problemstillinger	3
3.0 Metode og datagrunnlag	3
4.0 Resultat og diskusjon	5
4.1 Problemstilling 1: Endringer fra planleggingsfasen til gjennomføring av lederkandidatstudiet	5
➤ Plan om nettbasert løsning.....	5
Endring	5
➤ Plan om oppstart uten fysisk møte.....	6
Endring	6
➤ Plan om opptak av antall studenter.....	6
Endring	7
➤ Diskusjon.....	7
4.2 Problemstilling 2: Hvorfor søkte studentene studiet?	8
4.3 Problemstilling 3: Studentenes opplevelse av å arbeide nettbasert	10
5.0 Oppsummering og veien videre.....	13
Kilder.....	16

Vedlegg 1: Søknad om FoU-ressurs 2011-2012

Vedlegg 2: Studieplan videreutdanning lederkandidat

Vedlegg 3: Undersøkelse 1

Vedlegg 4: Oppgave 1

Vedlegg 5: Aktivitet i basisgruppene

Vedlegg 6: Tilbakemelding underveis

Vedlegg 7: Intervjuguide faglærere

Vedlegg 8: Tall fra sluttvurderingen, nettbasert relevans

1.0 Bakgrunn for studien

Utvikling av lederkandidatstudiet

Jeg vil her gjøre rede for mitt FoU-arbeid 2011-12. Planen var å gjøre arbeidet helt ferdig innen juni 2012, men på grunn av at jeg ble tatt ut i streik har en del arbeid blitt forskjøvet.

I denne rapporten har jeg tatt utgangspunkt i FoU-søknaden av 14.3.2011, se vedlegg 1.

Hensikten med å gjennomføre dette FoU-arbeidet var å:

- 1) å utvikle et lederstudium med større andel av nettbasert aktivitet enn det vi tidligere hadde hatt ved Politihøgskolen
- 2) å følge den nettbaserte delen av studiet

Jeg håper erfaringer fra FoU-arbeidet kan brukes i utvikling av flere nettbaserte studier ved Politihøgskolen.

Vi har vært en arbeidsgruppe bestående av en person fra Politidirektoratet, en lærer i tillegg til Ragnhild Holm fra Politihøgskole, som har utarbeidet og gjennomført et nytt studietilbud ved Politihøgskolen som fikk navnet «Lederkandidat». Vår oppgave var å lage et studium der deler av dette skulle være nettbasert. Hvor stor andel som skulle være nettbasert var det ingen føringer på. Studieplanen med nåværende form og innhold ble godkjent i styret ved Politihøgskolen våren 2011, se vedlegg 2. Formål med lederkandidatstudiet er følgende: "Lederkandidatstudiet skal bidra til et bedre og bredere rekrutteringsgrunnlag til lederstillinger i etaten gjennom å gi studentene kunnskap om og bevisstgjøre dem på hvilke krav som stilles til ledere i Politi- og lensmannsetaten" (Studieplan Lederkandidat, Politihøgskolen 2011, s.1).

Studiet har blitt organisert i form av seks fysiske samlinger med oppmøte i Oslo. Lengden på samlinger var fra én til tre dager, til sammen 15 samlingsdager. Arbeidsformen har bestått av delvis nettbasert tilnærming, der den første av tre moduler var nettbasert. Det har vært nettbasert kommunikasjon og ansikt til ansikt-kommunikasjon underveis i studiet. Forelesninger og annet lærestoff har blitt lagt ut på læringsplattformen it's learning (ITL). Med andre ord kan studiet gå inn under kategorien "Blended learning". I «Blended learning» kombineres online/nettbasert læring med ansikt til ansikt-læring (Paulsen, 2003).

Lederkandidatstudiet består av tre moduler:

- 1) Ny som leder i staten (nettbasert)
- 2) Ledelse i politiet
- 3) Meg som leder

Den første av de tre modulen skulle etter planene være helt nettbasert. De to neste modulene skulle være organisert i form av fysiske samlinger på Politihøgskolen, til sammen fem samlinger á tre dager. Mellom hver samling skulle det bli lagt til rette for læringsarbeid på læringsplattformen ITL. Det var første gang vi iverksatte denne typen lederstudier ved Politihøgskolen.

2.0 Avgrensning og problemstillinger

I min FoU-tid ønsket jeg å følge lederkandidatstudiet nøye siden dette var et nytt studietilbud ved Politihøgskolen. Jeg hadde ansvar for gjennomføring av modul 1 (den nettbaserte), men ønsket å følge studentene gjennom hele studieåret. Siden dette var et utviklingsprosjekt, ønsket jeg å skaffe kunnskap om hva som eventuelt måtte endres fra vår første plan til gjennomføring av studiet. Deretter ville erfaringer som blir gjort underveis i det første kullet, kunne brukes før oppstart av kull to. Jfr. FoU-søknaden skulle jeg å ha fokus på den nettbaserte delen av studiet. For å gjøre eventuelle endringer var det nødvendig å dokumentere hva som ga god måloppnåelse, og eventuelt hva som ikke fungerte ved å organisere studiet slik vi hadde valgt. Videre var det interessant å kartlegge hvorfor studentene søkte dette studiet og hvordan de opplevde å arbeide nettbasert. Datagrunnlag fra det første kullet med lederkandidater har blitt hentet både fra studenter og de som har vært ansvarlige for studiet.

Jeg har valgt følgende tre problemstillinger som jeg videre i rapporten vil svare på.

Problemstilling 1: Hvilke endringer har blitt foretatt fra planleggingsfasen til første gjennomføring av lederkandidatstudiet, og hvilke endringer har blitt foretatt før oppstart av studentkull nummer to?

Problemstilling 2: Hvorfor søkte studentene lederkandidatstudiet, og hvilken betydning hadde det at studiet var delvis nettbasert?

Problemstilling 3: Hvordan opplevde studentene å arbeide med den nettbaserte delen av studiet?

3.0 Metode og datagrunnlag

Den metodiske tilnærmingen i forhold til utvikling og gjennomføring av studieplan for lederkandidatstudiet var tenkt som et aksjonsforskningsprosjekt. Vi skulle utarbeide en studieplan for et nytt studium og vurdere eventuelle endringer før vi iverksatte denne. Ved å observere og skaffe kunnskap underveis i studiet kunne vi gjøre endringer for neste kull. Med denne tilnærmingen kunne utviklingsprosjektet føre til praktisk kunnskapsutvikling som kunne være verdifull i videre utvikling av lederkandidatstudiet og i forhold til utvikling av andre nettbaserte studier ved Politihøgskolen.

Hvorfor søkte studentene et studium som var delvis nettbasert, og hvilken betydning hadde det at studiet var delvis nettbasert? For å få svar på dette la jeg ut en anonym spørreundersøkelse på ITL som samtlige svarte på før de fikk tilgang til modul 1, se vedlegg 3.

Jeg ønsket å benytte en praksisorientert tilnærming ved innhenting av informasjon og ville observere studentene. Dette gjorde jeg ved å få tilgang til alle basisgruppene prosjektrrom og gå inn i disse for å se hvordan de arbeidet. Det var ikke et krav at studentene skulle veilede/hjelpe hverandre for å få godkjent oppgavene, men deltakerne i basisgruppene ble oppfordret til å bruke hverandre i skriveprosessen. Eksempel på oppgave, se vedlegg 4. For meg var det interessant å se om studentene benyttet den muligheten internett gir til samhandling. Aktiviteten til den enkelte basisgruppe er dokumentert i vedlegg 5. Vedlegget viser ikke hva studentene skrev, men viser omfanget av nettbasert veiledning til hverandre som studentene gjennomførte.

Samtlige studenter ble invitert til å skrive ned hvordan de opplevde studiet halvveis ut i modul 1. Alle fikk en mail via ITL, se vedlegg 6, som de skulle respondere på. Etter påminning til fire av studentene svarte samtlige studenter på melding de fikk via ITL.

I tillegg har jeg snakket med studenter i løpet av samlingene og etter at studiet var slutt. Jeg har også gjennomført telefonintervju med de to andre fagpersonene som utviklet studiet. De har i varierende grad arbeidet nettbasert, se vedlegg 7.

For å få svar på hvordan studentene opplevde å arbeide nettbasert, har jeg studert svarene i spørreundersøkelsen studentene responderte på etter gjennomført eksamen. Det er spørsmål som har nettbasert relevans jeg har valgt å konsentrere meg om, se vedlegg 8. I tillegg til disse kvantitative dataene, har jeg analysert kvalitative svar i undersøkelsen som omhandler tematikk rundt den nettbaserte bruken i studiet.

Siden dette er første gang jeg er med på å arrangere et studium som har 1/3 andel nettbasert læringsarbeid, kan jeg se på mitt arbeid som praksisorientert forskning der jeg selv er med på å gjennomføre studiet. I praksisorientert forskning arbeider den som forsker nær de menneskene som inngår i en spesifikk sammenheng. Forskeren blir en del av konteksten som består av blant annet tid, rom, årsak, virkning, handling og tradisjoner (Mattsson, 2004:21).

Oversikt over data:

- Undersøkelse 1 før studentene startet på studiet (vedlegg 3)
- Aktivitet i basisgruppene (vedlegg 5)
- Tilbakemelding underveis i første modul (vedlegg 6)
- Intervjuguide faglærere (vedlegg 7)
- Sluttvurdering, nettbasert relevans (vedlegg 8)

4.0 Resultat og diskusjon

Under dette punktet vil jeg presentere resultater fra det innsamlede materialet og tilstrebe å svare på de tre problemstillingene som er presentert under punkt 2. Jeg velger å konsentrere meg om hver enkel problemstilling i kronologisk rekkefølge. Under punkt 5 i denne rapporten, oppsummering og veien videre, trekker jeg ut noen hovedfunn. Dernest peker jeg på noen utfordringer som kan diskuteres videre og eventuelt arbeides med i senere FOU-prosjekter.

4.1 Problemstilling 1: Endringer fra planleggingsfasen til gjennomføring av lederkandidatstudiet

Fra den første ideen om å lage et tilbud for lederkandidater til studieplanen var godkjent, har vært en interessant prosess. Jeg har valgt å fokusere på noen av delene i prosessen, og vil her svare på problemstilling 1: «**Hvilke endringer har blitt foretatt fra planleggingsfasen til første gjennomføring av lederkandidatstudiet, og hvilke endringer er foretatt for Lederkandidat kull to?»**»

➤ Plan om nettbasert løsning

I planleggingsfasen diskuterte vi alt fra å lage en nettbasert løsning selv ved hjelp av ekstern ekspertise, til å se hva som fantes på markedet for eventuelt å kjøpe en egnet løsning. Personlig hadde jeg en intensjon om å lage en nettbasert del av studiet ved å bruke verktøy som lå i ITL. Ved å bruke Web 2.0 og aktive læringsformer, så jeg for meg muligheten for å få til et aktivt læringsmiljø. I tillegg var det flere andre verktøy i ITL jeg hadde erfaring med som kunne brukes for å variere læringsarbeidet. Vi diskuterte flere mulige nettbaserte tilnærminger, og jeg gjorde en del undersøkelser på hva som allerede var laget og ble brukt i lederopplæring.

Vi hadde ingen føringer for hvor stor del av studiet som skulle være nettbasert eller hvordan studiet skulle organiseres i forhold til nettbasert arbeid. Vi besluttet å bruke læringsplattformen «ITL» for å organisere læringsarbeidet, og så på muligheter for å integrere nettbasert læringsarbeid der.

Endring

Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI), som arbeider med å fornye og utvikle offentlig sektor, jobber særlig innenfor kompetanseutvikling. DIFI hadde et nettbasert lederutviklingsprogram som ble kaldt «Sats». Dette var gratis. Etter en samtale med en person i DIFI ble jeg invitert på et møte der flere brukere var til stede. Programmet «Sats» ble presentert på møtet, og møtedeltakere som hadde brukt «Sats» kom med interessante innspill og delte sine erfaringer med oss som var nye potensielle brukere. Jeg tok deretter kontakt med ITL for å undersøke muligheten for å integrere «Sats» på læringsplattformen. Dersom studentene skulle benytte «Sats» utenfor ITL måtte de logge seg på med

nytt passord for hver gang de gikk ut av programmet. Passordet ble sendt på mail for hver gang en var logget ut av «Sats» og dette var upraktisk. Dersom «Sats» kunne integreres på læringsplattformen, ville studentene finne alt de skulle arbeide med på samme sted uten å måtte logge seg på med nytt passord. Det var en del arbeid for å få dette til å fungere, men til slutt ble det bra. Vi besluttet å bruke «Sats» på innsiden av ITL.

Hvor stor del av studiet som skulle være nettbasert ble etter hvert bestemt. Vi kom fram til å lage tre moduler, se studieplanen, der én av disse var nettbasert. I tillegg ble studentene oppfordret til å samarbeide nettbasert i alle tre modulene. Forelesningsnotater, beskjeder osv ble publisert på ITL.

➤ Plan om oppstart uten fysisk møte

Vi planla i første omgang å starte rett på den nettbaserte modul før samling i Oslo. Studentene skulle få tilsendt bruk og passord til ITL, og der ville de finne «Sats». Siden «Sats» også ligger tilgjengelig på nett og virket intuitivt og enkelt rent teknisk, var tanken at alle kunne klare dette hjemme. Jeg skulle være tilgjengelig på nett og telefon dersom noen hadde behov for hjelp.

Endring

Etter selv å ha gått nøye i gjennom «Sats» og fått anbefalinger fra deltakere på møtet jeg har referert til, så vi behovet for at studentene skulle møtes i Oslo før de tok fatt på den første modulen i lederkandidatstudiet. Vi besluttet å ha en samling på én dag i Oslo. På samlingen skulle vi gjennomgå innholdet i hele lederkandidatstudiet. Videre skulle studentene settes inn i bruk av ITL og den nettbaserte modulen «Sats».

Dersom studentene skrev direkte inn i den elektroniske «Refleksjonsboken», som var en del av «Sats», ble det de hadde skrevet ikke lagret. Slike detaljer var det viktig å informere om og vise til hvilke løsninger de måtte velge for å unngå å miste tekst. Dette kunne selvsagt også blitt informert om via nettet, men ble informert om på den dagen studentene var i Oslo.

Etter faglærernes erfaringer fra første kull og svar både i «Tilbakemeldinger underveis», «Sluttvurderingen» og samtaler ansikt til ansikt med studentene, har vi foretatt flere endringer i forhold til oppstart på lederkandidatstudiet for kull 2, høsten 2012. Vi har besluttet å gjennomføre to dagers samling som start på studiet for de to kullene som starter denne høsten.

➤ Plan om opptak av antall studenter

I planleggingsfasen av Lederkandidatstudiet diskuterte vi hvor mange studenter vi kunne ta opp på hvert kull i løpet av et år. Vi hadde planer om å ta opp 50 studenter i hvert kull, noe som er flere enn vi vanligvis tar opp i ett kull. Siden 1/3 av studiet var nettbasert mente vi at dette kunne la seg gjøre rent praktisk. Tanken var å starte ett nytt kull så fort første kull var ferdig med den nettbaserte modulen. I første omgang plana vi at studentene skulle logge seg på «Sats» og gjennomføre Modul 1 selv. Vi så for oss asynkron oppstart også innad i hver gruppe, slik vi så i andre nettbaserte studier.

Videre ønsket vi å gjennomføre to «opptak» i året slik at 100 lederkandidater skulle få dette studietilbud ved Politihøgskolen i løpet av et år. Hvordan dette henger sammen med tanken asynkron start kan synes noe uklart, men tanken var å ta opp 50 studenter to ganger i året, til sammen 100 studenter. Siden ingen av oss hadde erfaring med så store kull tidligere, diskuterte vi hvordan dette skulle fungere rent praktisk. Vi skulle ha to moduler med samlinger (modul 2 og 3), og her tenkte vi en tradisjonell tilnærming med samling i klasserom på Politihøgskolen der vi skulle arbeide i «summegrupper», basisgrupper, ha dialog ansikt til ansikt, nærhet til faglærere osv.

Endring

Vi tok opp 25 studenter siden dette var et nytt studium, og vi ønsket å følge studentene nøye og gjøre eventuelle endringer i studiet før vi tok opp større og flere kull i året. Dette hadde også noe med romkapasiteten i Dr. Astrids gate å gjøre, der studentene som kom langveisfra skulle overnatte. I tillegg til kapasitet i forhold til overnatting, ville det blir dobbelt så mye arbeid å veilede 50 studenter i til sammen ti basisgrupper istedenfor 25 studenter fordelt på fem basisgrupper. Dette hadde noe med arbeidsplaner til de to ansatte fra Politihøgskolen å gjøre, og vi fant fort ut at dette hadde vi ikke ressurser til.

Som skrevet tidligere var vår første plan å ta opp til sammen 100 studenter i løpet av ett studieår, det vil si to kull per år. Dette ble ikke gjort. Første og eneste kull 2011-12 startet opp 08.09.2011 og avsluttet 29.02.2012. Som skrevet tidligere, og som de medansvarlige svarte i telefonintervjuet, var dette et kapasitets- og ressurspørsmål i forhold til den enkeltes arbeidsplan. I tillegg ønsket alle tre som hadde utarbeidet studieplanen å få erfaring fra ett kull før vi tilbød studiet for store kull og flere kull i året.

➤ Diskusjon

Siden flere skrev i «Sluttvurderingen» at de ønsket to dagers samling i Oslo i forbindelse med oppstart av modul 1, kan dette bety behov for opplæring i bruk av nettbasert tilnærming på ITL og «Sats», men også at studentene ønsker å bli bedre kjent med medstudenter både i klassen og i basisgruppen. I følge Gilly Salmon (2003) er et av kriteriene for å lykkes i nettbasert undervisning at studentene mestrer de tekniske utfordringene. I noe av mitt materiale uttaler studenter at de ønsket å være to dager i Oslo for å bli sikrere på bruk av ITL og få bedre innføring i den nettbaserte delen av studiet. Ved å være to dager i Oslo kan studentene både å lære mer om den nettbaserte tilnærming og oppleve større trygghet i forhold til denne delen av studiet. Det sosiale perspektivet må også tas med i betraktningen. Vi ønsket at studentene skulle samhandle på nett ved å veilede hverandre og flere studenter meddelte muntlig at det var fint å få gjennomgått hvordan dette kunne gjøres på en fysisk samling. Da kunne de stille spørsmål og få hjelp av faglærer. Flere mente det var en stor fordel å møte personene som de skulle samarbeide med og gi veiledning til ansikt til ansikt før de skulle starte med dette arbeidet. Både

å gi veiledning i seg selv og i tillegg gjøre dette nettbasert, var en ny rolle for de fleste studentene, noe som kan skape utrygghet for den enkelte.

Vi fant blant annet i svarene på «Sluttvurderingen» store variasjoner på spørsmålet om hvor godt fornøyd studentene var med informasjon som ble gitt før og underveis i studiet. Her var det alt fra svar om at «ITL var uoversiktlig å finne fram i» til svar som at det var «ryddig og oversiktlig informasjon på ITL». De sprikende svarene kan forstås i lys av hvor kjent studentene var med å jobbe på nett, men også behovet for informasjon. I den første spørreundersøkelsen svarer kun 8 % at de vurderer sine dataferdigheter som meget gode. Dette kan ha betydning for studentenes opplevelse av at ITL er uoversiktlig. Dersom studentene opplever at deres dataferdigheter er dårlige, kan dette få betydning for måloppnåelse og læringsutbytte.

For oss tre som var faglærere var det nytt at en modul skulle være nettbasert, og det kan ligge et «trygghetsperspektiv» i at vi ønsket å ha noe som var kjent; størrelsen på gruppen og tilnærming til de resterende to modulene kjente vi fra før. Forelesninger kunne vært publisert på nett og dermed gjort tilgjengelig for store grupper, men valget falt på å gjennomføre forelesninger i klasserom. Kompetansen hos oss i forhold til å jobbe med store grupper på nett var fraværende. Å være nettpedagog er en annen utfordring enn å være pedagog i klasserommet.

Valg av «Sats» som nettbasert del av modul 1 har vært vellykket. Som Wyller (2003) skriver i sin artikkel er det viktigere at den nettbaserte løsningen er robust framfor å være raffinert. «Sats» er Flash-basert og gir mindre fleksibilitet enn andre løsninger. Derimot hadde ingen av studentene problemer med å gjennomføre «Sats», og 96 % av studentene svarer innholdet i modul 1 er meget godt eller godt ivaretatt i utdanningen.

4.2 Problemstilling 2: Hvorfor søkte studentene studiet?

Siden dette studiet var helt nytt var jeg interessert i å kartlegge hvorfor studentene søkte dette studiet. For å få empiri til å svare på problemstilling 2: «**Hvorfor søkte studentene Lederkandidatstudiet, og hvilken betydning hadde det at studiet var delvis nettbasert?**», svarte studentene på en anonym spørreundersøkelse første dag på første samling. De svarte blant annet på følgende spørsmål, se også vedlegg 3.

- a) Hvorfor søkte du dette studiet?
- b) Da du valgt dette studiet, hvilke betydningen hadde det at studiet er delvis nettbasert?

I den første anonyme undersøkelsen svarte studentene på, var svarene på det første spørsmålet «Hvorfor søkte du dette studiet?» forholdsvis ensartet. Studentene søkte studiet fordi de ønsket å skolere seg for fremtidige lederjobber, ønsket å lære mer om faget ledelse, finne ut om de egnet seg

som ledere og lære mer om seg selv. Det er kun to personer som søkte studiet for å få en bedre teoretisk plattform. Av samtlige studenter som svarte på spørreundersøkelsen, var det ingen som skrev at de søkte dette studiet fordi det var nettbasert. Likevel kan det være noen som søkte studiet av den grunn. Utformingen av spørsmålet kunne vært tydeligere for å få fram om noen søkte studiet fordi det delvis var nettbasert. Dette kommer tydelig fram i neste spørsmål i undersøkelsen, se nedenfor.

På spørsmålet « Da du valgte dette studiet, hvilke betydning hadde det at studiet er delvis nettbasert?» svarte 56 % at de vurderte det som en fordel at studiet var delvis nettbasert. Kun 4 % svarte at dette var en ulempe. For resten hadde det ingen betydning at studiet var delvis nettbasert. Hvordan kan vi tolke disse tallene? Er det stor mangel på plasser til andre lederstudiene ved Politihøgskolen og hvordan er tilbudet til de som ikke er ledere i etaten? Etter at den nye studieplan for Ledelse- og organisasjonsutvikling (LOU 1) ble implementert i 2011, ble det en forutsetning å være leder for å få plass på studiet. Dermed ble lederkandidater utelukket fra dette studiet, og lederkandidatstudiet skulle være et tilbud til denne søkergruppen. Videre har det i mange år vært svært mange søkere til LOU 1 og vanskelig å få en studieplass. Med det nye lederkandidatstudiet fikk potensielle ledere et studietilbud. At studiet er delvis nettbasert, ser ikke ut til å ha hatt betydning for de studentene som fikk plass høsten 2011, i følge deres svar på spørreundersøkelsen.

Studentene ble bedt om å utdype svarene fra spørsmålet om betydningen av at studiet var nettbasert. De som hadde krysset av for at det var en fordel at studiet var nettbasert, er gjennomgående positive til denne formen for læring. Noen svarer at nettbaserte studier er positive fordi de slipper å reise hjemmefra, studering kan gjøres når en har lyst. De ser på det nettbaserte opplegget som en fordel, liker en nettbasert tilnærming, hvilket gjør at vi kan jobbe på tvers i distriktene. Også hensyn til barn og familie blir nevnt som en fordel med et nettbasert studium. Andre svar gikk i positiv retning av å jobbe nettbasert - «har rett og slett ikke tid til å møte opp på Politihøgskolen» og «tror at flere nettbaserte studier kan gjøre at flere tar kompetansehevende studier». Et av svarene tar opp kvinneperspektivet og vedkommende skriver følgende:

«Siden jeg har tre barn i alderen 3-8 år, synes jeg det er en fordel for hele familien at jeg ikke trenger å være borte i f.eks 2 uker i strekk. Jeg tror nok at det er lurt å legge det opp slik med tanke på at dere ønsker mange kvinnelige søkere i «rett alder», som ofte føler at det ikke er så lett å dra fra hus og hjem for en lengre periode.»

Av de som krysset av for at det ikke hadde noen betydning at studiet var nettbasert, var hovedtendensen i de utdypende svarene at de hadde søkt dette studiet uansett om det var nettbasert eller ikke. Høsten 2011 søkte 80 personer studiet og av disse var 41 kvinner. Behovet for et Lederkandidatstudium kan synes å være stort, og mange kvinner søkte studiet. 25 menn og 16 kvinner fikk studieplass. Om årsak til at så mange kvinner søkte fordi studiet var nettbasert, kan jeg ikke bekrefte. Imidlertid er det flere kvinner enn menn i mitt materiale, jfr. sitatet ovenfor, som påpeker

fordelen med at deler av studiet er nettbasert fordi en da slipper å reise hjemmefra i lengre perioder og kan arbeide med studiet uavhengig av tid og sted. Det kan være interessant å undersøke om dette studiet tiltrekkes av flere kvinnelige søkere enn andre studier ved Politihøgskolen fordi det delvis er nettbasert eller fordi det var et tilbud for lederkandidater.

4.3 Problemstilling 3: Studentenes opplevelse av å arbeide nettbasert

Jeg vil i dette kapittelet svare på problemstilling 3: «**Hvordan opplevde studentene å arbeide med den nettbaserte delen av studiet?**»

I «Tilbakemelding underveis» og i «Sluttvurdering» gir studentene uttrykk for hvordan de har opplevd å arbeide med den nettbaserte delen av studiet. Intensjonen min var å få tilbakemelding på hvordan studentene opplevde å arbeide med den nettbaserte modulen i spørsmålene som ble stilt i «Tilbakemelding underveis». Svarene var av mer generell karakter, og det var mange positive tilbakemeldinger på studiet.

I ettertid ser jeg at spørsmålet «...For at vi skal få ytterligere informasjon om hvordan du opplever studiearbeidet så langt...» er for rundt formulert og burde vært spisset mer for å få tak i opplevelsene av det nettbaserte arbeidet. Siden de arbeidet med den nettbaserte modulen, forventet jeg å få inn svar som gjaldt den nettbaserte modulen. Noen få peker på utfordringer i forhold til å finne fram på ITL, mens andre syntes studiet gikk bra. Det var kun én student som hadde problemer med «Sats», men det var kun med lagringen, noe vi hadde tatt opp den dagen studentene var i Oslo på samling. At «Sats» var lett å følge og gjennomføre, synes tydelig i mange av svarene.

«Den nettbaserte læringen synes jeg er lett å følge, og den har den store fordelen at du kan høre det om igjen om man mister konsentrasjonen undervegs. For meg som har mange forstyrrende elementer i studiesituasjonen min hjemme, er det et stort pluss, Nettlæringen gir også en god oppsummering og presisering av det man har lest i pensum så det gjør behovet for å repetere bøkene mindre, føler jeg. Er godt fornøyd og trives godt med læringsformen!»

En annen skriver følgende: «Jeg liker veldig godt å jobbe med satsene til Difi. En aktiv måte å jobbe med stoffet på». Jeg kunne her referert mange tilsvarende uttalelser, men hovedinntrykket er at «Sats» er lett å bruke rent teknisk, innholdet er lærerikt og relevant, fagstoffet er presenter på en interessant, morsom og spennende måte, med uttalelser som «koste meg med «Sats», og nettbasert tilnærming er en variert måte å arbeide på». En student skriver noe om refleksjon som var interessant:

«Ellers vil jeg si at den interaktive SATS-delen av modul en var kjempebra. Det er motiverende å jobbe med pensum på den måten. Jeg synes det var gøy å bli utfordret til å reflektere underveis. Når man leser vanlig pensum (og man har litt tidspress) stopper man ikke like mye opp underveis. Dette var bra.»

I sluttvurderingen svare nesten halvparten av studentene, 48 %, på spørsmålet «Vurder betydningen av **arbeidsmåtene og undervisningsformene** for din måloppnåelse» at *studier via nettet (bruk av nettbaserte læringsressurser)* har «meget stor» eller «stor betydning». Den andre halvparten svarer at dette har «noen betydning», mens ingen svarer «liten» eller «ingen betydning». Samtidig mener samtlige studenter at pensumlitteraturen har «meget stor» eller «stor betydning» for egen måloppnåelse i studiet på spørsmålet «Vurder betydningen av **lærestoffet** for din egen måloppnåelse». På dette spørsmålet svarer 56 % av studentene at *Digitalt (elektronisk) lærestoff* har «meget stor betydning» eller «stor betydning». Én student mener det digitale lærestoffet har liten betydning, mens 40 % svarer «noe betydning». Hvordan definerer studentene *Digitalt (elektronisk) lærestoff*? Dersom modul 1 defineres som *Digitalt (elektronisk) lærestoff*, utgjør denne modulen én av tre moduler i studiet. Da kan svarprosenten vurderes som høy og positiv i forhold til bruk av nettbaserte lærestoff. Videre skal studentene også på denne modulen lese pensumlitteratur for å arbeide på en god måte med «Sats». Likevel er det *Forelesninger* som får høyest score i forhold til spørsmålet om betydningen av arbeidsmåter og undervisningsformer for måloppnåelse. Dette er den undervisningsformen flest er vant til, både forelesere og studenter. Mange liker å bli «forelest» og ikke måtte være «den aktivt lærende», slik som det forutsettes i den nettbaserte modulen. Det forplikter å gjennomføre «Sats», siden en refleksjonsbok også skal fylles ut. Videre kan opplevelsen av «å alltid måtte være på» oppleves som negativt for enkelte. Andre ulemper med den nettbaserte delen av studiet kan f.eks. være at jobben blir prioritert når det ikke er samlinger en må være fysisk tilstede på. Da kan den nettbaserte dele bli tatt lettere på, og det er heller ikke noen å diskutere fagstoffet med slik som på samlinger. Her kan det tas noen grep for å lage diskusjonsgrupper som er nettbaserte, noe vi kunne utnyttet i større grad på lederkandidatstudiet. Samtidig ser vi stor aktivitet på ITL i form av arbeid i basisgruppene, se vedlegg 5.

Noen studenter mener det kunne vært mer nettbasert undervisning. En av studentene skriver følgende:

«Den nettbaserte læringen kom ikke til sin rett fordi det var for lite av den, og den fikk dermed en helt underordnet betydning i studiet som helhet. Denne arbeidsformen kunne med fordel vært benyttet mye mer i studiet.»

Denne uttalelsen i tillegg til noen andre som mener at det skulle vært mer nettbasert undervisning, er grunn til å ta med i videre planlegging av nettbaserte studier ved Politihøgskolen.

I lys av det jeg skrev i forrige kapittel, er det interessant at *Modul 1: Ny som leder i staten* får høyest score i forhold til spørsmålet «Hvordan er innholdet (emnene) i studieplanen ivare tatt i utdanningen?» *Modul 3: Meg som leder* ligger tett opp under, mens *Modul 2: Ledelse i politiet* får noe lavere score. Disse tallene kan tyde på at studentene lærte mye av å arbeide nettbasert. På spørsmålet om organisering av studiet og arbeidsmengde, svarte hele 40 % av studentene at det var for lite nettbasert studium. Resten av studentene mente det var passe stor andel. Det som er interessant å lese her er at 13

% mener det var for mye fysiske samlinger, mens ingen svarte her at det var for lite. Kan disse svarene tyde på at studentene har søkt på et lederkandidatstudium som ble utlyst som nettbasert og av den grunn syntes det var for liten del av studiet som var nettbasert? Eller kan denne svarprosenten føres tilbake til positive svar angående bruk av «Sats»? Videre kan det være en sammenheng mellom antall kvinnelige deltakere, der flere har skrevet at det passer godt for dem å arbeide fleksibelt med den nettbaserte delen av studiet på grunn av familiesituasjonen.

I alle basisgrupper var studentene aktive i forhold til å veilede hverandre, se vedlegg 5. Det som er mest interessant her er at dette var «frivillig» og ikke obligatorisk, se ordlyd i oppgave 1, vedlegg 4. Studentene fikk se gode eksempler fra nettbasert skriftlig veiledning mellom studenter i eksempler fra andre studier. Dette ble vist dem på første dag i studiet da de var i Oslo. Å «markedsføre» verdien av å dele kunnskap og veilede hverandre kan ha vært en medvirkende årsak til stor aktivitet i basisgruppene. Noen skriver at de syntes det var langt imellom samlingene i dette studiet. Da kan bruk av nettbasert aktivitet påvirke opplevelsen av tilhørighet til gruppen. Når studentene jobbet i basisgruppene, representerte denne læringen en egeninnsats som ikke var lærerstyrt. Vi kan se på dette som en maktforskyvning fra det å få veiledning fra faglærer til veiledning mellom studentene (Engvik, 2010). Forventninger til respons kan være like stor mellom studentene som fra lærer til student. Ser vi på aktiviteten i basisgruppene, er det ulik aktivitet i gruppene, men overraskende mye aktivitet. Fokus ligger på konkret handling - de har gitt veiledning til hverandre. Dette kan være en medvirkende årsak til at studentene har opplevd studiet som gjennomgående meget bra, jfr *Sluttevalueringen*.

4.4 Styrker og svakheter

Siden FoU-søknaden min omhandlet bruk av nettbasert tilnærming i studier ved Politihøgskolen, er jeg opptatt av og interessert i nettbasert tilnærming både i forhold til organisering og læring. Det innebærer at jeg over tid har opparbeidet en kompetanse på området. Fordelen med denne kompetansen er å kunne raffinere eksisterende bruk av nettbasert tilnærming og se nye måter å tilnærme seg nettbasert organisering og læring på. Svakheten kan være at jeg tolker for positivt deler av materialet som ligger til grunn for analysene når det gjelder den nettbaserte delen av studiet Lederkandidat.

5.0 Oppsummering og veien videre

5.1 Oppsummering

Oppstart to dager

Både asynkrone og synkrone nettbaserte tilnærminger og løsninger er mulig, men der vi er i dag med de lærerkreftene vi har og den kompetansen som finnes på Politihøgskolen, vil jeg i dette studiet foreløpig anbefale fysisk samling på to dager i Oslo. Etter å ha gjennomført oppstart for kull 2, gruppe 2 i starten av september 2012, er tilbakemeldingen på å ha to dagers samling i Oslo meget positiv. Det ble satt av tid til informasjon, opplæring i bruk av ITL, «Sats» og samhandling på nett. Videre var det tid til å bli bedre kjent i gruppen, ha fagdiskusjoner, få presentert fagstoff samt ha sosialt treff mellom dag én og dag to på samling. Om noe av aktivitetene disse to dagene kunne vært tilrettelagt nettbasert, kan diskuteres videre.

Opptak av flere studenter

Vi har gjort endringer i forhold til opptak av studentkull høsten 2012, og starter nå opp med to kull á 25 studenter, det vil si at 50 studenter begynner på lederkandidatstudiet høsten 2012. Det er satt inn flere menneskelige ressurser fra Politihøgskolen sin side. Derimot er det ikke satt inn ressurser til å skolere lærerne i bruk av nettbasert læring. Det forutsetter økt kompetanse hos faglærer for å få til gjennomføring av nettbaserte studier med mange studenter og eventuelt asynkrone studentopptak i løpet av et studieår. Politihøgskolen må også ta stilling til om dette er ønskelig - både med flere nettbaserte studier og skolering av de ansatte. Ved nyansettelser bør også relevant kompetanse på nettpedagogikk etterspørres, dersom vi skal satse videre på utvikling av flere nettbaserte studier.

Andel nettbasert del av studiet

Andel nettbasert del av lederkandidatstudiet kan synes som bra balansert slik det er i dag. Dette bekreftes også i svar fra de to medansvarlige i prosjektet. Den ene hevder at hun ikke ville ha vært med som fagansvarlig dersom større del av studiet hadde vært nettbasert. Slik det var nå, opplevde hun å ha kontroll og følte seg trygg på å mestre den nettbaserte delen som hun skulle forholde seg til. Den ene ansvarlige hevder at hun mangler erfaring fra nettbasert arbeid, og mener andel av fysiske samlinger og nettbasert aktivitet var fint balansert. Den andre, som er en av de lærerne ved Politihøgskolen som i stor grad tilrettelegger for læring og systematiserer fagstoff på ITL, svarer følgende på spørsmålet «Hvordan opplever du trygghet/utrygghet i forhold til å arbeide nettbasert?»

«Jeg ser mine egne begrensninger og er avhengig av at noen i systemet har kompetanse.

Støttefunksjonene ved Politihøgskolen fungerer bra, og jeg føler meg trygg når jeg kan definere selv hva jeg skal bruke. Hvis vi skulle utvikle større del av studiet som nettbasert, ville vi trenge helt andre ressurser. Da må vi bruke noe som andre har utviklet.»

En av de ansvarlige for studiet opplevde at det å jobbe nettbasert gir en «læringsro» for deltakerne, og de kan tenke og skrive i sitt eget tempo. Deler av modul 2 kunne i så måte også vært tilrettelagt mer nettbasert i, følge henne.

Lærernes kompetanse

Hvis Politihøgskolen ønsker å tilrettelegge for flere nettbaserte studier - hva må vi ta hensyn til og hvilke fordeler/ulemper kan denne typen studier innebære? Et av spørsmålene vi i arbeidsgruppen stilte oss i forhold til Lederkandidatstudiet var: «Skal vi gjøre mer eller mindre deler av studiet nettbasert, eller er det bra slik vi har planlagt?» Slik kompetansen var fordelt innad mellom faglærere som skulle gjennomføre studiet, var vi enige om at fordelingen med én nettbasert og to «vanlige» moduler var hensiktsmessig. På spørsmål til faglærerne i studiet svarer én at vedkommende ikke ville vært med dersom større del av studiet var nettbasert. Begge faglærerne ser få ulemper med å arbeide nettbasert og påpeker at dette er «denne veien vi må gå», men forsterker argumentene om behovet for kompetanseheving. Det kreves en annen kompetanse å være nettpedagog enn pedagog i klasserommet.

Hvorfor søke Lederkandidat-studiet?

Over halvparten av studentene opplyser at de vurderer det som en fordel at studiet er delvis nettbasert. Det kan tyde på at tiden er moden for å utvikle flere nettbaserte studier ved Politihøgskolen. Ingen skriver i friteksten at de søkte studiet *fordi* det var nettbasert. Behov for lederstudier kan også synes som stort.

Studentenes evaluering

Studentene er gjennomgående svært fornøyd med studiet som helhet og positive til den nettbaserte delen av studiet. 40 % av studenten vurderer den nettbaserte delen av studiet som for lite i forhold til organisering og arbeidsmengde i studiet. Valget om å bruke «Sats» har vært vellykket. I tillegg arbeider studentene i sine basisgrupper i større grad enn forventet på eget initiativ. Dette vises i aktiviteten på ITL, der studentene veileder hverandre i de respektive gruppers nettbaserte prosjekter.

5.2 Veien videre

I følge Årsrapport for studieåret 2010-2011, Etter- og videreutdanning, har avdelingen nådd VP-målet om å ”Utvikle mer digitalt lærestoff og interaktive læringsaktiviteter i utvalgte studier” (side 19). Dette samsvarer godt med Politihøgskolens visjoner som står i Strategisk plan 2007-2012 under overskriften Nettbasert læring (side 10): ”Det er en hovedutfordring for Politihøgskolen å styrke det nettbaserte læringsinnholdet i alle fag og tema, basert på skrift, bilder, lyd og simuleringer”. Interessen for nettbasert læring er økende blant lærere og studenter, og i følge erfaringer fra Lederkandidat vil jeg anbefale en større satsing på skolering av lærere for å møte nye utfordringer som nettbaserte organiserings- og læringsformer nødvendigvis vil medføre.

Behovet for lederutdanning i politiet har økt de siste årene, og etter 22.juli-rapporten (NOU, 2012) kan dette behovet øke ytterligere. Det kan være grunn til å kartlegge det reelle behovet i Politi- og lensmannsetaten for lederkandidatstudier. Vi vet at flere politidistrikt organiserer egne studier for potensielle ledere, for eks Rogaland politidistrikt. Studenter som har gått på slike studier blir også tatt opp som studenter på Politihøgskolen sine lederkandidatstudier. I hvilken grad ønsker Politihøgskolen å se opptak i lys av at noen får to tilbud i forhold til en karrierevei som leder, mens andre blir stående på venteliste for opptak på Politihøgskolen i lang tid?

Videre kan det være grunn til å utforske gjennomføring av regionale lederkandidatprogram, jfr. notat som faggruppe ledelse ved Politihøgskolen har utarbeidet i forbindelse med 22.julirapporten, der vi kommer med forslag om:

1. å samarbeide med eksterne aktører
2. å se på skolering for ledergrupper og ikke kun enkeltpersoner i et distrikt

Flere av spørsmålene jeg har reist ovenfor kan besvares med funnene i denne rapporten, mens andre ikke kan. Det vil danne grunnlag for mine videre studier og FoU-arbeid.

Ragnhild Holm

Høgskolelektor EVU

Kilder

Engvik, M. (2010) *E-læring*. Trondheim: Tapir Akademis Forlag.

Mattsson, M. (2004) *Att forska i praktiken. En kunskapsöversikt och en fallstudie*. Uppsala:

Kunnskapsförlaget.

NOU 2012:14: *Rapport fra 22.juli-kommisjonen*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste.

Paulsen, M.F. (2003) *Online Education. Learning Management Systems*. Oslo: NKI forlaget.

Politihøgskolen (2011) *Studieplan. Videreutdanning lederkandidat*. Oslo: Politihøgskolen.

Salmon, G. (2003) *E-moderating. The key to teaching and learning online*. London: Taylor & Francis Books Ltd.

Wyller, T.B. (2003). Internett og fjernundervisning som hjelpemiddel i videreutdanningen.

Norsk legeforening nr. 16, 2003; 123.